

Zaaknummer : 01063725
Ons Kenmerk : ODH774527
Datum : 23-08-2023

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 2 maart 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden en het verduurzamen van 144 woningen aan de Catharinaland 19-355 te Den Haag en is aangevraagd namens Stichting Staedion. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 mei 2023 tot en met 31 oktober 2025.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te **verlenen** aan Stichting Staedion;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende gegevens van 16 augustus 2023 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 31 oktober 2026.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

mr. C. van der Kamp
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlage(n):

- I. Invlieglocaties zomerverblijfplaatsen
- II. Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis
- III. Locaties van de tijdelijke kasten

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
  - a. de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
  - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
  - c. relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
  - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan Catharinaland 19-355 te Den Haag' van 24 januari 2023 en de aanvullende gegevens van 16 augustus 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
  - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
  - b. aanduiding van de locatie van het plangebied;
  - c. de uit te voeren werkzaamheden;
  - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
  - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
  - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
  - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis.

---

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermd) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermd) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport “Activiteitenplan Catharinaland 19-355 te Den Haag’ van 24 januari 2023 en de aanvullende gegevens van 16 augustus 2023.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.
- 8 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
  - a voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
  - b voor permanente voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

Specifieke voorschriften

- 9 Het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis die loopt van 15 april tot en met 15 oktober onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Het gebruik van purschuim, glaswol, netten of doek is onder geen enkele voorwaarde toegestaan. Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven om de verblijfplaats te verlaten voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen voorzieningen zoals exclusion flaps gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 10 graden en een windkracht van <5 Bft) en deze dienen door de ecooloog te worden opgenomen in een logboek. Als dit door één dag slecht weer wordt onderbroken, dient de periode van vijf aaneengesloten dagen opnieuw te worden gestart. Omdat de exacte invliegopeningen niet van alle aangetroffen verblijfplaatsen bekend zijn, dient de gehele gevel van de woningen ter hoogte van de paarterritoria in zijn geheel ongeschikt gemaakt te worden als verblijfplaats. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven.
- 10 Indien invliegopeningen met elkaar in verbinding staan is het per drie meter, onder voorwaarde dat minimaal één van deze openingen ongeschikt wordt gemaakt door middel van een exclusion flap, toegestaan om de overige openingen ongeschikt te maken door middel van weringsborstels, rugvulling of rondschuim zonder plakranden.
- 11 Wanneer de exclusion flaps worden verwijderd na het vrijgeven van het plangebied en het plaatsen van de steigers met doeken ter beveiliging, dienen de open voegen en kieren waar de exclusion flaps op waren geplaatst, terstond gevuld te worden met weringsborstels, rugvulling of rondschuim zonder plakranden.
- 12 Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de voorzieningen minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op functionaliteit en dat- indien nodig -de functionaliteit van de voorziening op een zo kort mogelijk termijn hersteld wordt. Het controleren op functionaliteit dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periode. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden.

- 13 De tijdelijke voorzieningen mogen pas verwijderd worden wanneer de gewenningsperiode in acht is genomen en de permanente voorzieningen functioneel zijn. Voor de gewenningsperiode geldt:
- voor zomerverblijfplaatsen drie maanden waarbij enkel de maanden april tot en met oktober meetellen;
  - voor paarverblijfplaatsen zes maanden voorafgaand aan het paarseizoen. Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient begeleid te worden door een ecologisch deskundige (zie voorschrift 4). Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening in gebruik is genomen, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten de kwetsbare periode van de soort en nadat door de deskundige is vastgesteld dat de voorziening is verlaten.
- 14 Na afloop van de werkzaamheden dienen de tijdelijk ongeschikt gemaakte zomer- en paarverblijfplaatsen weer beschikbaar te worden gemaakt voor de gewone dwergvleermuis. De maatregelen die zijn getroffen om het plangebied ongeschikt te maken dienen op een zo kort mogelijk termijn, uiterlijk binnen zeven dagen na afronding van de werkzaamheden, te worden verwijderd zodat de verblijfplaatsen in de originele staat weer beschikbaar zijn.

Aanwijzingen voor gebruik

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht zoals bedoeld in artikel 1.11 van de Wnb. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 2 maart 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden en het verduurzamen van 144 woningen aan de Catharinaland 19-355 te Den Haag en is aangevraagd namens Staedion. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 mei 2023 tot en met 31 oktober 2025.

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Activiteitenplan Catharinaland 19-355 te Den Haag, Van der Goes en Groot, rapportkenmerk: G&G-rapport 2022-259, 24 januari 2023(ODH620722);
- Catharinaland 19-355 te Den Haag – Inventarisatie vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving, Van der Goes en Groot, rapportkenmerk: G&G-rapport 2022-64, 21 oktober 2022 (ODH620724);
- Quicksan Catharinaland 19-355 te Den Haag, Van der Goes en Groot, kenmerk: G&G-advies QS2021-303, 14 december 2021();
- Memo aanvullende informatie, Van der Goes en Groot, 16 mei 2023 (ODH620725);
- Bouwfysisch onderzoek Complex Catharinaland oneven, LBP Sight, kenmerk: R045532ak.2233SJC.mdi, 7 juni 2022 (ODH620728);
- Rapportage Asbestinventarisatie woning Catharinaland 237, Van Santen Advies B.V., projectnummer: 221617, 25 februari 2022 (ODH620729);
- Renovatie Catharinaland oneven te Den Haag – Rapportage brandveiligheid, Reijm Brandpreventie, documentnummer: 2092-BRS-Cat, 15 februari 2022 (ODH620726);
- Energielabelonderzoek FT-1141 Catharinaland oneven Den Haag Mariahoeve, PKW, 10 maart 2022 (ODH620730);
- Inspectierapport complex FT 1141 Catharinaland te Den Haag, Ockenburgh, projectnummer: 21OCK087, 25 februari 2022 (ODH620731).

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Omdat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 11 augustus 2023 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 16 augustus 2023 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Aanvullende informatie ODH zaaknummer 01059651 obv email ODH, Van der Goes en Groot, 16 augustus 2023(ODH788403).

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 27 maart 2023 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Aanvraag

Stichting Staedion is voornemens om de appartementencomplexen aan de Catharinaland 19-355 te Den Haag te renoveren en verduurzamen.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- Het vervangen van de dakbedekking;
- Het vervangen van de dubbele beglazing;
- Het vervangen van hang- en sluitwerk;
- Het dichtmaken van gaten in stucwerk;
- Het plaatsen van waterslag;
- Het schoonmaken en sausen van stucwerk;
- Het isoleren van plafonds en souterrain;
- Het vervangen van de dakisolatie;
- Het updaten van de brandveiligheidsmaatregelen;
- Het saneren van asbest;
- Het vervangen van verouderde badkamers, keukens en toiletten.

De werkzaamheden staan gepland te starten na ontheffing verlening en duren naar verwachting tot uiterlijk eind oktober 2024. Gezien de verlate startdatum en de mogelijke uitloop van de werkzaamheden wordt een langere ontheffingsperiode aangehouden.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2022 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van vleermuizen binnen het plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol (2021). Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In drie van de gebouwen aan de Catharinaland 19-355 te Den Haag is elk een zomerverblijfplaats aanwezig in de tussenruimtes onder de beplating die aanwezig is in de tussenmuren tussen de verschillende appartementen, zie bijlage I. Binnen het plangebied zijn twee baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze waren actief nabij twee van de vijf gebouwen. Zeer waarschijnlijk zijn er twee paarverblijven in het plangebied aanwezig in deze gebouwen, zie bijlage II. De exacte invliegopening is niet bekend. Van zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis mag er redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat deze ook in gebruik zijn gedurende milde winters door één of enkele individuen als winterverblijfplaats. Met de geplande werkzaamheden zijn deze verblijfplaatsen tijdelijk niet beschikbaar en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in 'Activiteitenplan Catharinaland 19-355 te Den Haag' van 24 januari 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en het treffen van mitigerende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de gewone dwergvleermuis.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden aangezien het gaat om het uitvoeren van renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden. De huidige staat van de gebouwen voldoet niet aan de huidige eisen die worden gesteld op het gebied van brandveiligheid, duurzaamheid en volksgezondheid. Onderhouds- en verbeteringswerkzaamheden zullen de huidige bebouwing weer up-to-date krijgen om aan de huidige standaarden te kunnen voldoen. Bij uitvoering van alternatieve methoden, zoals het slopen van de panden zal het project langer duren. Bovendien zouden de aangetroffen verblijfplaatsen met deze alternatieve werkwijze permanent verloren gaan. Wanneer de werkzaamheden geheel achterwege gelaten worden, zal de staat van de bebouwing steeds verder achteruitgaan wat zorgt voor meer ongemak voor de bewoners. Tevens zorgt dit enkel voor uitstel, niet voor afstel van de benodigde werkzaamheden.

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de gewone dwergvleermuis te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te verminderen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, worden negatieve effecten voor de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 3, van de Wnb.

In het Energieakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 energieneutraal is. Dat betekent dat er 4,5 miljoen huur- en koopwoningen, laagbouw en hoogbouw, rijtjeswoningen en vrijstaande huizen, energieneutraal gemaakt moeten worden. Alleen door vergaande verduurzaming van de bestaande woningvoorraad kan dit doel worden bereikt. Daarnaast heeft Nederland ingestemd met het Klimaatakkoord van Parijs dat als centraal doel heeft het reduceren van CO₂-uitstoot. De huidige bebouwing in het plangebied is omstreeks 1961 gebouwd. In 1999 heeft er groot onderhoud plaatsgevonden waarbij er dubbele beglazing en isolatie van dak en gevels is toegepast. De huidige energie labels van de woningen variëren tussen labels A, B, C, F en G. Staedion heeft hier de doelstelling om al haar panden op minimaal energielabel B te krijgen. De geplande werkzaamheden dragen bij aan de reductie van CO₂ uitstoot en daarmee aan de internationale en nationale klimaatdoelstellingen om klimaatverandering tegen te gaan.

Daarnaast zijn meerdere onderdelen van de gebouwen van matige tot slechte kwaliteit en voldoen de gebouwen niet aan de huidige eisen op het gebied van brandveiligheid. Tevens is in verschillende gebouwen astbesthoudend materiaal aangetroffen, waaronder asbest van risicoklasse 2 (hoog risico). Bij de aanvraag zijn asbestinventarisatierapporten gevoegd. Het renoveren van de woningen en het saneren van de asbest is in het belang van de volksgezondheid van de bewoners.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang van 'andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden gaan drie zomerverblijfplaatsen en twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, met mogelijk milde winterfunctie, verloren. Op 5 april 2023 zijn twintig tijdelijke vleermuiskasten van het type VK MP 04 van Vivara Pro gerealiseerd. Veertien van de kasten zijn gerealiseerd aan de zuidoostelijke gevels van de even appartementencomplexen aan de Catharinaland. Zes van de kasten zijn gerealiseerd aan de zuidwestelijke gevels van een appartementencomplex aan de Isabellaland, zie bijlage III. Na uitvoering van de werkzaamheden zullen de huidige zomer- en paarverblijfplaatsen, met mogelijke milde winterfunctie, weer beschikbaar worden gemaakt door de maatregelen die zijn getroffen om het plangebied tijdelijk ongeschikt te maken binnen zeven dagen na afronding van de werkzaamheden te verwijderen. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. De omstandigheden van de huidige verblijfplaatsen ten aanzien van het microklimaat blijven gelijk omdat de verblijfplaatsen zich bevinden in de tussenruimtes onder de beplating die aanwezig zijn in de tussenmuren tussen de verschillende appartementen. De beplating, de ruimtes en de invliegopeningen worden door de werkzaamheden niet aangepast. Derhalve is het aannemelijk dat deze weer in originele staat beschikbaar komen. Hiermee worden gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de gewone dwergvleermuis ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat.

In de actieve periode welke loopt van 15 april tot en met 15 oktober worden de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt om te voorkomen dat er vleermuizen aanwezig zijn in het gebouw ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Dit wordt uitgevoerd door het plaatsen van exclusion flaps. Enkel indien invliegopeningen met elkaar in verbinding staan is het per drie meter, onder voorwaarde dat minimaal één van deze openingen ongeschikt wordt gemaakt door middel van een exclusion flap, toegestaan om de overige openingen ongeschikt te maken door middel van weringsborstels of rondschuim. De voorzieningen voor het ongeschikt maken dienen gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 10 graden en een windkracht van <5Bft) en deze dienen door de ecooloog te worden

opgenomen in het logboek (voorschrift 2 en 4). Als dit door één dag slecht weer wordt onderbroken, dient de periode van vijf aaneengesloten dagen opnieuw te worden gestart. Het gebruik van purschuim, glaswol, netten of doek is niet toegestaan. Daarmee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. Omdat de exacte invliegopeningen van de paarverblijfplaatsen niet bekend zijn dient de gehele gevel van de woningen ter hoogte van de paarterritoria in zijn geheel ongeschikt gemaakt te worden als verblijfplaats. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van de vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven. In het activiteitenplan is vermeld dat na het vrijgeven van het plangebied, steigers met doeken ter beveiliging worden geplaatst waarna de exclusion flaps worden verwijderd. Om er zeker van te zijn dat de gewone dwergvleermuizen niet kunnen terugkeren naar de verblijfplaatsen dienen de voegen en kieren waarop de exclusion flaps waren geplaatst, die vervolgens verwijderd zijn, terstond gedicht te worden met weringsborstels, rugvulling of rondschuim zonder plakrand. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het meest actuele Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12).

De gewone dwergvleermuis komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Den Haag. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van het effect is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijft.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de gewone dwergvleermuis op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Den Haag bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Bijlagen

Bijlage I Invlieglocaties zomerverblijfplaatsen

Catharinaland 19-355 te Den Haag G&G-rapport 2022-64 Inventarisatie vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving, Van der Goes en Groot

Bijlage II Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis

De gele stippen betreffen de waargenomen zomerverblijven. De paarse stippen geven de complexen aan waar de paarverblijven zich bevinden.

- Activiteitenplan Catharinaland 19- 355 te Den Haag, Van der Goes en Groot

Bijlage III Locaties van de tijdelijke kasten

